

הגזירה

והחריצות

מבט תורני על סוגית הגיוס

לתגובות, הארות והערות:

מכון דברי יושר

divreyosher@gmail.com

בפתח...

כל חוברת או ספר מתחילים בדברי הסבר על הנחיצות בקיומם, ובתיאור מפורט עד כמה חשובה ומשמחת העובדה שהם הגיעו לעולם.

בחוברת זו, לעומת זאת, הכותב מכריז בזאת שעדיף היה שהיא לא הייתה באה לעולם. הלואי ולא היה שום צורך להוציא אותה, הלואי וחיהם של בני התורה שבכל אתר ואתר היו ממשיכים כסדרם ללא שום סכנות וגזירות.

גזירת הגיוס שהתרחשה עלינו, מעבר לעצם הסיכון שבה, עוררה את הצורך להבהיר נקודות האמורות להיות מובנות מאליהן. יחד עם העיסוק ההכרחי בהוויות אביו ורבא, נוצר צורך בחידוד ההשקפה הברורה שעליה מושתת עולם התורה, על מעלתם ויחודיותם של לומדי התורה בישיבות וכוללים.

בנוסף, כדי להוציא מכלל טעות, יש להבהיר סוגיות נוספות. אצל לא מעט מבני הישיבות, מתעורר חוסר הבנה על ההבדלים שבין בחורי ישיבה קדושה לבין לומדי התורה הדתיים לאומיים. מאידך, ישנם כאלו המסתפקים שמא דרכם של בני הישיבות שאינם נכנעים להנהגת עולם התורה היא הדרך הראויה.

אלו שלושת הנושאים העומדים להתברר בחוברת זו:

א. הבהרת השקפת האמת על מעלתם, תפקידם, חיוביהם וזכותם של לומדי התורה בכל מצב שהוא.

ב. הסבר ההבדל התהומי בין עולם ההשקפות החרדי לבין עולם ההשקפות הדתי לאומי.

ג. חידוד ההבדל בין דרכנו המסורה לנו מפי גדולי הדור שליט"א וצוק"ל לבין הפורשים מדרכם ומאמצים להם דרך אחרת.

שלום זינגרביץ

הקדמה

היתה זו תקופה של חרדה גדולה בירושלים. מחוץ לחומות העיר עמדו חיילי הצבא הרומי האדיר ונערכו למלחמה על כיבוש העיר. הם כבר כבשו את כל מרכזי המרד היהודי, וכעת רק ירושלים נשארה עומדת כנגדם. למרות מלחמת האחים הנוראית, על אף הסבל הנורא והרעב המציק, עדיין עמדו אנשי ירושלים ועצרו בגופם את חיילי האימפריה הרומית.

בתוך העיר, עמדו זה מול זה שני מחנות עיקריים. מצד אחד עמדו הקנאים, אשר הכריזו שוב ושוב "נמות ולא ניכנע". כנגדם עמדו הפרושים, אשר יחד עם הערכות למלחמה חיפשו גם דרכים למנוע אותה, ולהציל את העיר ואת יושביה.

באותה עת הצליח מנהיג הדור, רבן יוחנן בן זכאי, להערים על לוחמי הקנאים שלא איפשרו לצאת מהעיר, והצליח להגיע אל אספסיינוס, מנהיג הצבא הרומאי. בקשה אחת היתה בפיו – "תן לי יבנה וחכמיה". הבקשה נענתה בחיוב. ריב"ז כינס את לומדי התורה והלך בראשם אל יבנה, שם הם השקיעו את כל כוחם בלימוד התורה.

אין בידינו תיעוד על הלך הרוח ששרר אז ברחובות ירושלים, אך ניתן להניח שבקרוב הקנאים הרוחות סערו: 'זה מה שריב"ז מצא לנכון לבקש? לדאוג לעצמו ולתלמידיו? אנחנו עומדים כאן במלחמה, משוועים לשויון בנטל, בזמן שחבורת אנשים אנוכיים "ממיתים" עצמם באהלה של תורה ביבנה...'. הזעם על ה'פרזיטים' בודאי היה גדול, והוא גדל אף יותר כאשר החלה המלחמה על ירושלים, מלחמה שהסתיימה בתבוסה עבור אנשי העיר. ברגעיהם האחרונים הם אולי אף המשיכו להאשים את לומדי התורה ש"ברחו" ליבנה במקום להשאר להלחם יחד עמם.

כיום ברור לכל יהודי מה היא האמת הברורה. צעדו של רבן יוחנן בן זכאי הציל את עם ישראל. ירושלים נכבשה, בית המקדש חרב, אך עם ישראל המשיך להתקיים למרות כל הצרות. יבנה וחכמיה שמרו על עם ישראל במשך אלפי שנות הגלות, יבנה וחכמיה שימרו את עם ישראל לבל ירעו בשדות זרים, ובזכות יבנה וחכמיה צלח עם ישראל את כל הרדיפות השונות במשך שנות הגלות. יבנה וחכמיה העניקו לעם ישראל את הכח לעמוד איתן מול כל הגזירות וההתנכלויות, הגירושים והפוגרומים, עד היום.

את כל זאת ידעו רבן יוחנן בן זכאי ושאר לומדי התורה שעברו עמו ליבנה. הם ידעו שכל קיום עם ישראל מונח על כתפיהם. הם ידעו שגם אותם קנאים - המכנים אותם בכינויי גנאי ומאשימים אותם באנוכיות - חיים בזכותם. האמונה בכח התורה העניקה להם את הכוחות להתעלם מרעשי הרקע ולהמשיך לקיים את עם ישראל, עד היום.

על כך באו דברינו בחיבור זה.

סדר העדיפויות של רבן יוחנן בן זכאי, והדאגה ליבנה וחכמיה לפני בית המקדש, לא היו חידוש שלו. הקב"ה מסר זאת למשה בפרשת שמות: "בהוציאך את העם ממצרים תעבדון את האלקים על ההר הזה". בביאור פסוק זה הביא רש"י את דברי חז"ל: "וששאלת מה זכות יש לישראל שיצאו ממצרים - דבר גדול יש לי על הוצאה זו, שהרי עתידים לקבל התורה על ההר הזה לסוף שלושה חדשים שיצאו ממצרים". התורה אינה 'תפקיד' של עם ישראל, אלא היא המטרה שלשמה עם ישראל נוצר. מטרת יציאת בני ישראל ממצרים לא היתה לשם השגת 'חירות לאומית'. המטרה היחידה היתה כדי לקבל את התורה. בראיה מפוקחת זו, הבין רבן יוחנן בן זכאי שהסכנה הגדולה בכיבוש הרומאים שעליה היה צריך הוא לתת את הדעת, היא הסכנה להמשך לימוד התורה. הקב"ה אמנם הבטיח שהתורה 'לא תשכח מפי זרעו', אך בעולם הזה, עולם המעשה,

מוטל על האדם לעשות את כל ההשתדלות המהוייבת מבחינתו, ולסמוך על הקב"ה שיעשה את השאר.

אנו מוקפים ביהודים שאינם מכירים טובה על כך שהם חיים בזכותנו. לא רק שאין אנו זוכים לרגשי הוקרה, אלא אנו אף סופגים קיתונות של ביקורת על כך שאנו כביכול 'לא נושאים בנטל'. אין להתפלא על כך. בראיה פשטנית של אדם שאין לו שום מושג מה היא התורה, ניתן להבין מדוע אנשים חושבים כך. אם נצרף לכך את שטיפת המוח התמידית ואת ההסתה הבלתי פוסקת כנגדנו, לא נוכל לבוא בטענות לאנשים מחוץ למחנה שבאמת אינם מצליחים להבין מדוע אנו לא משתתפים בנטל ההגנה מפני האויבים הקמים עלינו לכלותנו.

הטענה אליהם היא שאילו היו אכן רוצים ומנסים להבין את הענין, עליהם היה לבוא אלינו, לשאול אותנו, ולשוחח מתוך כוונה כנה להבין אותנו. במקרה כזה, גם אם לא היו מסכימים איתנו, ללא ספק היו מבינים אותנו. האשמת הציבור החרדי – בעלי אינספור מפעלי החסד שמהם נהנים כל צבור אזרחי המדינה – כאנשים חסרי לב הרואים אחרים נהרגים ולהם לא איכפת, היא לא רק עוול נוראי, אלא מהווה עלבון לאינטליגנציה. אולם ראשי העומדים ומסיתים נגדנו סובלים משנאת דת, שנאת הקב"ה, שנאת היהדות, ושנאת כל דבר שרק רומז על כך שיש תורה שניתנה מסיני. שנאה זו נובעת מקנאה עצומה ומהצורך להשקיט את המצפון היהודי הפועם בקרבם – מצפון שלעולם לא ייעלם – והיא לא מניחה להם בשום אופן לרצות להבין.

אליבא דאמת, גם אנשים המכירים בערך התורה, לומדים אותה ומקיימים את תרי"ג מצוותיה בהידור, לקויים לעתים בחסרון השקפת אמת, ואינם מבינים מדוע העוסקים בתורה בישיבות

ובכוללים אינם משתתפים בנטל ההגנה מפני האויבים. אף בתוך הצבור החרדי עצמו יש כאלו שאינם מבינים זאת כראוי.

כך היו פני הדברים עוד לפני מצב המלחמה בשנתיים האחרונות. עד אז הצבא עצמו לא חיפש להגדיל את מכסת החיילים. המומחים השונים דגלו בקיומו של 'צבא קטן וחכם', והרדיפות כנגד עולם התורה היו נחלתם של שונאי דת למיניהם שהשתמשו בשירות בצה"ל כקרדום לחפור בו ולהסית כנגדנו. כיום השתנה המצב. הצבא עצמו אכן זקוק לחיילים. יש נטל עצום על חיילי המילואים, ולצבא יש מחסור אמיתי בחיילים. במצב כזה, אפילו כאלו שעד היום לא התעסקו בנושא הגיוס, מבקשים לפעול למען "שויון בנטל", ואינם מבינים כיצד ניתן לחיות במדינה מבלי לתת כתף למלחמת ההגנה מפני המחבלים הארורים. (משום מה כל המאמץ מושקע בהבאת חרדים לצבא, תוך התעלמות ממספר עצום של חילונים גמורים, מבלי עולם, שאינם נושאים בנטל בתירוצים שונים. בכל הנוגע אליהם לא מתנהל שום מסע ציבורי, הכנסת לא דנה, הממשלה מתעלמת, ורשויות החוק אינן מתגייסות לפעול).

יבנה וחכמיה ממשיכים עד היום להחזיק את עם ישראל. בני התורה כיום נמצאים במצב דומה. בעוד הם מחזיקים לבדם בנטל המשך קיום העם היהודי, הם מואשמים באנוכיות על ידי אלו שחיים בזכותם. בניגוד לציבורים אחרים, אשר השקפת עולמם נעה כמטוטלת, אצל בני התורה אין כל פקפוקים. אנו ממשיכים לצעוד בדרך שהתוו לנו רבותינו וצוק"ל ושל"ט"א מתוך אמונה בכך שהתורה לא תשכח מפי זרעו. אנו נעשה את המוטל עלינו, והקב"ה יעשה את כל השאר.

תפקידם של בני התורה הוא להיות שקועים בלימוד, אין להם צורך להוכיח שום דבר לאף אחד, וממילא אין להם כל סיבה להשחית את זמנם בפלפולי 'דע מה שתשיב'. אך עם כל זאת, בני תורה רגילים

להבין כל סוגיא לעומקה, ולעתים יש צורך לברר סוגיות ציבוריות, גם אם לא בשביל להתנצח עם אחרים.

חוברת זו לא באה להתנצח ולשכנע אנשים מחוץ למחנה. היא נועדה אל תוך המחנה פנימה, עבור אלו המכירים ומוקירים את ערך לומדי התורה, ורוצים לחדד את ההבנה בסוגיות העומדות על הפרק.

עם סיום כתיבת החוברת, הצגתיה בפני מו"ר הגה"צ רבי שלמה ברויאר שליט"א כדי לקבל את חוות דעתו. מו"ר שליט"א עבר על הדברים, העיר והאיר עליהם, ועודד אותי לפרסם אותם בקרב בני התורה שיח'.

הבהרת ההשקפה על תפקיד בני התורה

לומדי התורה הם הנושאים העיקריים בנטל

הכלל היסודי שעליו סובבת כל הכרתו של יהודי מאמין, הוא דברי הרמב"ן המפורסמים בפרשת וישב (בראשית לז, טו): "הגזירה – אמת, והחריצות – שקר". ה'גזירה' היא הסיבה האמיתית, והחריצות – כסיבה – היא שקר. המציאות האמיתית היחידה בעולם היא רצונו של הקב"ה. הוא גוזר את כל המאורעות המתרחשים בעולם, ורצונו ית' הוא ה'גזירה' שהיא המציאות האמיתית. ה'חריצות' היא כל מעשי ההשתדלות של האדם, מעשים שבעין בשר נראה כאילו הם אלו המנהלים את העולם ומסתירים את הסיבה האמיתית לאירועים שהיא גזירת רצונו ית', וכמאמר הנביא (ישעיה מה, טו) "אכן אתה א-ל מסתתר". המחשבה כאילו החריצות היא הסיבה שמסובבת את מאורעות העולם היא 'שקר'. אין בכח השתדלותו של האדם לשנות מאומה מגזירת הקב"ה, וכל מטרתה היא להוציא לפועל את מה שנגזר משמים.

בלשונו של הגר"ס (אור ישראל מאמר ל' בהערה) "כל דבר היוצא לפועל, שתי סיבות לו: הא' – סיבה החושית, הב' – סיבה השכלית". ה'סיבה החושית' היא המהלך הטבעי של העולם, שבראיה גשמית נראה כאילו כוחו ועוצם ידו של האדם הם המביאים לו הצלחה או כשלון. הסתכלות זו היא שקר, כי היא לא הסיבה האמיתית להצלחה או כשלון. הגורם היחידי המשפיע על גזירות הבו"ת הוא ה'סיבה השכלית' – פעולותיו הרוחניות של האדם, אשר על פיהן הבורא ית' מנהיג את מאורעות העולם.

על כך כתב החזון איש (קובץ אגרות ח"ג ס"ב) שכמו שבכל הנוגע לקנין ממוני, כל ההשתדלות של האדם היא רק כפרעון חוב המוטל עליו מכח גזירת אדם הראשון, כך גם לגבי אדם הנלחם להציל נפשות: "השתדלות הצלת נפש מישראל אינה כי אם מצוה, אך צריך לזכור שאין בכוחנו לעשות מאומה, רק במעשינו אנו מעוררים שערי

רחמים שמעשי ידינו יכוננו את המבוקש, ומי שמתפלל ומרבה תחנונים הוא פועל יותר מן המשתדל".

משפטים הבאים להסביר את השקפת בני התורה בסגנון: "בחור ישיבה הלומד תורה, עוזר לא פחות מחייל בשדה הקרב", או "בחור ישיבה הלומד תורה עוזר הרבה יותר מחייל בשדה הקרב" וכדו', משפטים אלו הם ודאי אמת, אך הם מציגים את האמת בצורה חלקית וחסרה, כאילו גם הם וגם אנחנו שווים בלחימה, כל אחד בשדה הקרב שלו. האמת היא שאנחנו הלוחמים האמיתיים! אנו נמצאים בחזית! הדרך היחידה להצליח בשדה הקרב היא להוסיף חיילים לתורה. לא החיילים מצליחים בשדה הקרב בזכות לומדי התורה, אלא לומדי התורה הם אלו שמביאים את הנצחון בתורתם. על כך בדיוק אמר דוד המלך "שקר הסוס לתשועה וברוב חילו לא ימלט". לומדי התורה מקיימים את ה'גזירה אמת' והחיילים מקיימים את ה'חריצות שקר'.

יעוין מה שאמרו חז"ל במסכת סנהדרין (ט.ט): "אמר רבי אבא בר כהנא אלמלא דוד לא עשה יואב מלחמה (שזו הסיבה השכלית) ואלמלא יואב לא עסק דוד בתורה (זו הסיבה החושית)", ופרש"י: "אלמלא דוד שהיה עוסק בתורה לא עשה יואב מלחמה, אבל זכותו של דוד עומדת לו ליואב במלחמותיו של דוד", והמהר"ל (חידושי אגדות) כתב: "כי התורה בפרט עושה מלחמה נגד האומות וכו', וכמו שהשכל גובר על הגוף כך ע"י התורה גובר על האומות שכולם בעלי גוף מבלי שכל".

על כך הגדיר המשגיח רבי גדליה איזמן זצ"ל בשיחה בזמן מלחמת יום הכיפורים (עיין לקמן) את היחס בין בחורי הישיבה לחיילים:

"אנו עושים את המקסימום שביכולתנו, ולוחמים כדי להציל אותנו וגם אותם. אנו מרותקים במקומות היוניים מאד, שבלעדיהם ח"ו אין תקוה לנצח, גם אם לא כולם מכירים בכך בהכרח שלמה"

אם מבינים אנו את הדברים היטב, ברור לחלוטין שאין דבר המסכן יותר את החיילים בשדה הקרב מאשר בחור ישיבה הסוגר את הגמרא כדי להצטרף אליהם. לומדי התורה הם הם הנושאים בנטל המלחמה ובנטל הקיומי של עם ישראל כולו. הם ה'יבנה וחכמיה' שעליהם נשען כל קיום העם היהודי. הם בכלל, וכל אחד מהם בפרט, הסיבה לכך שכל אויבי עם ישראל המקיפים את הארץ אינם מצליחים במזימתם.

בחור ישיבה המפסיק מלימודו כדי להיות חייל, דומה לטייס קרבי בעל כישורים קולינריים השומע תלונות על כך שהמזון המוגש בבסיס אינו משביע רצון, וכיון שהצבא צועד על קיבתו הוא מגיע למסקנה שעליו להפסיק לשרת כטייס, והוא עובר למטבח כדי לתרום את חלקו בהאכלת החיילים. טייס זה יחשב בצדק לעריק ויישלח לכלא על סירובו לשרת. כך בדיוק ההתייחסות התורנית לבחור ישיבה הפוסק מלימודו לצורך שירות צבאי.

אין אנו מתעלמים מחיוב הכרת הטוב האישית לכל חייל המקיים בגופו את ה'סיבה החושית' וכפי שיתבאר להלן, אך חובתנו להעמיד את אמיתת הדברים כפי שהם על פי השקפת התורה.

גיוס חרדים שאינם לומדים

כאן אנו מגיעים לסוגיה המציקה ביותר לצבור הכללי. גם כאלו המוקירים את לומדי התורה, ואינם רוצים לפגוע במי שלומד, אינם מצליחים להבין: מדוע חרדים שאינם לומדים תורה אינם מתגייסים? מבחינה עקרונית טענתם נכונה מאד: באים אויבים להרוג ולרצוח יהודים, ואין כל סיבה שאדם אחד יעמוד להלחם מולם, בזמן שאדם אחר ישב על מקומו ולא יסייע לו. גם מי שמבין שלומדי התורה נושאים בנטל יותר מכל אחד אחר, עדיין קשה לו להבין את אי התגייסותם של אלו שאינם לומדים.

חוסר היכולת שלהם להתגייס, אינו נובע מסיבה עקרונית. הנידון שהיה בעבר על עצם הקמת המדינה כבר אינו אקטואלי, וביורור חובת האדם להלחם עבור מדינה שלא בחר להקים, כבר לא רלוונטי. קיומה של המדינה הוא מציאות קיימת. כעת יש מצב קיומי שבו אנו מוקפים ישמעאלים רוצחים החפצים לשחוט כל יהודי באשר הוא, ובדרך הטבע צריך השתדלות ויש לנקוט באמצעי מלחמה כנגדם. מבחינה עקרונית, לו יצוייר שהיה כאן צבא שבו הוא יוכל לשמור על צביון חייו, בודאי היתה לכל חרדי שאינו לומד חובה להתגייס לא פחות מאף אחד אחר. אך הצבא במצבו כיום עלול להשמיד את עולמו הרוחני של חרדי, וכבר לימדונו חז"ל "גדול המחטיאו יותר מן ההורגו". המסגרת הצבאית כפי שהיא כיום אינה מאפשרת ליהודי חרדי בשום פנים ואופן להיות שותף ל'סיבה החושית', וכפי שנבאר להלן. נטל המשך קיום העם היהודי מוטל על כתפי הצבור החרדי. אם גורמים לאדם להפסיק להיות חרדי, זו גזירה רוחנית עליו ועל צאצאיו. עם ישראל החזיק מעמד במשך אלפי שנות הגלות לא בזכות מדינה וצבא שלא היו לו, אלא בזכות יהודים שמסרו את נפשם על חיי תורה ומצוות. המשך קיומם של יהודים כאלו חיוני הרבה יותר משירות צבאי כזה או אחר. אופן ההשתדלות האפשרי כיום אינו מצדיק את המחיר – האישי והסביבתי – הכרוך בשהות במקום שיוריד את האדם מדרגתו הרוחנית.

מעבר להרג רוחני הגרוע ממיתה פיזית, הרי אנו מאמינים ויודעים שכדי שהצבא יצליח במשימתו הוא זקוק לסייעתא דשמיא. שום סייעתא דשמיא לא תצמח מכך שיהפכו אנשים חרדים יראי שמים לכאלו שאינם.

מה רע ביחידות 'חרדיות'?

לא נאריך כאן להסביר עד כמה ההבטחות הריקות על הקמת מסגרות 'מתאימות' לחרדים אינן שוות את הנייר עליו הן נכתבות. נזכיר רק כמה נקודות, על קצה המזלג:

ראשית, ה'התאמה' לאורח החיים החרדי לא נעשתה על ידי אנשים הרגישים מספיק לצרכי הצעיר החרדי. המושגים שלהם רחוקים מאד ממושגי חרדי מן השורה. עצם הנידון על התאמת התנאים לחיילים חרדים מוכיח על בורות גדולה בכל הנוגע לסדר העדיפויות של צעיר חרדי. אין זה סוד, שבקרב המגוון האנושי של משרתי הנח"ל החרדי ודומיו ישנם כאלו הרחוקים מאד מכל סממן חרדי או דתי. גם אם היתה מוקמת ישיבה קדושה, שבה יש סדרי לימוד ותפילה במשך כל היום, אף חרדי לא היה שולח אליה את בנו אם טיפוסים כאלו היו נמצאים בה. כל עוד החייל אינו מחלל שבת בפרהסיא הוא יכול להיות שם. לא צריך לשרת ביחד עם חיילות כדי להידרדר עד לתהום, חברים נושרים יעשו את זה באותה מדה. בקרב היחידות ה'חרדיות' אין שום משגיח שישלח הביתה בחור על התנהגות שאינה מתאימה לבן-תורה, ומן הסתם גם לא יבדקו אם יש לו טלפון לא כשר...

גם אם נרצה לשלוח לשם רק בחור נושר, כזה הנמצא כבר היום בחברה לא טובה, ובשבילו מספיק לכאורה להקים מסגרת המאפשרת קיום חיי תורה ומצוות ברמה המתאימה למצבו הנוכחי, עדיין מדובר בהרס רוחני. המציאות מוכיחה שגם בחורים כאלו, כל עוד הם נמצאים בסביבה חרדית הם נשארים חלק מהקהילה החרדית. הם נישאים, מקימים משפחות, וילדיהם עשויים להיות מרביצי התורה הגדולים ביותר של הדור הבא. כפי שהזכרנו לעיל, ויתור עליהם הוא ויתור על צאצאיהם.

שירות במסגרת צבאית טומן בחובו סכנה גדולה. גם אם בתחילה יאפשרו תנאי חיים של חרדי, סביר להניח שמדובר רק על שלב ראשון שבו ישתדלו לשמור על המסגרת שנקבעה, כשבהמשך הסטנדרטים ילכו וירדו. ביחידה צבאית המפקד הוא השולט: הוא קובע את הכללים, הוא מעניש על אי קיום הכללים, וכל עתידו של החייל מונח בידו. בכל יום יכול לבוא מפקד חדש שיעשה ככל העולה על רוחו, מבלי שלחיילים יהיה כח או אומץ להלחם מולו.

מלבד זאת, גם אם היו מתאימים יחידה מסוימת או בסיס מסוים עבור חרדים, זה היה מספיק רק עבור מספר מצומצם של מתגייסים. כאשר יגיע מספר גדול יותר של חרדים לא תהיה כל אפשרות לספק להם את ההתאמה הנדרשת.

גם אם תהיה פקודת מטכ"ל על צרכי החרדים, בכל רגע נתון יכולה להיווצר פקודת מטכ"ל חדשה המבטלת את הקודמת. וגם בלי זה, יבוא הבג"ץ ויבטל את 'הדרת הנשים' ואת כל שאר המגבלות. בשלב זה, כאשר החרדים כבר יהיו מגויסים, לא תהיה להם כל אפשרות להתחרט, והם יאלצו לשהות במסגרת הנוגדת את כל אורח חייהם.

ומה יהיה כאשר חייל ביחידה לוחמת לא יוכל לשרת בשל פציעה וכדו'? הרי הוא לא ישוחרר חזרה לביתו, אלא יישלח ליחידה אחרת שאינה מותאמת לו כלל.

אפשר להאריך רבות להסביר מדוע אין סיכוי להתאמת הצבא לחרדים, אך לא נאריך בנושא זה, כיון שכיום לא זו הסיבה העיקרית לאי ההסכמה לגיוס אלו שאינם לומדים. כיום יש סיבה נוספת.

אילו היו הנוגעים בדבר מתרכזים בנסיונות גיוס אלו שאינם לומדים, תוך הכרזה על כך שאין הם נוגעים בבחורי הישיבות ההוגים בתורה, היינו נשארים רק עם הסיבה שהארכנו לבארה לעיל. אך אף אחד מהגורמים העומדים כנגדנו אינו מציע זאת. אדרבה, אפילו לפי התכניות של 'דידינו' הטובים ביותר, החרדים צריכים להתגייס במספרים הולכים ועולים מידי שנה, שכשכבר לאחר שנה או שנתיים לא תהיה כל אפשרות לעמוד במספרים מבלי לפגוע בבחורי הישיבות ובאברכי הכוללים. שופטי בית המשפט העליון קבעו זאת באופן נחרץ כאשר פסקו שאין שום בסיס חוקי אפילו לבחור ישיבה אחד שלא להתגייס. לשם כך משתמשים אויבי החרדים בצרכי הצבא כקרדום לחפור בו. המלחמה היא על עצם לימוד התורה בעם ישראל. מלחמה נגד

לימוד התורה היא גזירת שמד לכל דבר וענין, וכאשר יש גזירת שמד לימדונו חז"ל שיש להקפיד אפילו על 'ערקתא דמסאנא'.

מה הוא 'ערקתא דמסאנא'? – שרוך הנעל! גם אם יגזרו עלינו הגוים לשנות את האופן שבו אנו קושרים את שרוך הנעל, אם יהיה זה חלק מגזירת שמד עלינו למסור על כך את הנפש. לא משום ששרוך הנעל הוא סכנה קיומית, אלא משום שאין דרך ביניים להלחם בגזירת שמד. כאשר עומדת על הפרק גזירת שמד אין שום לגיטימציה להתפשר על מאומה. כיום, לאחר שיצא המרצע מן השק והחלה הגזירה כנגד לימוד התורה, החרדים שאינם לומדים הם ה'ערקתא דמסאנא' שעליו אסור להתפשר. הגיוס שלהם לא יגרום לשונאינו להסתפק בכך, אלא יגרום את ההיפך: הוא ימריץ אותם להתנכל בכל דרך ללומדי התורה ולהרוס את עולם התורה.

חזית הקרב במלחמה על גזירת הגיוס נמצאת כעת אצל החרדים שתורתם אינה אומנותם. אם נפסיד שם, מהר מאד תגיע החזית אל עולם התורה. לכן, למרות הקושי האמיתי להסביר את הדבר לצבור הכללי, אסור לנו לוותר במאומה. מוטל עלינו להלחם ללא שום פשרה שהיא.

היחס הנכון אל החיילים בשדה הקרב

עם כל דברינו, יש להבין באופן ברור שאין כל סתירה בין הכרה במרכזיותם ובמעלתם של לומדי התורה יותר מכל ציבור אחר, לבין ההערכה שיש לחוש לכל חייל המחרף את נפשו בשדה הקרב כדי להציל יהודים. בנושא זה אין כל מקום למאמרים חוצבי להבות על האינטרסים של ראשי הציונות מקימי המדינה, ועל רצונם לייצר יהודים חדשים המנותקים מהיהדות וכו'. מקימי המדינה כבר מזמן אינם נמצאים כאן. החיילים של היום הינם צעירים שנולדו למציאות קיימת שבה צוררים נלחמים כדי לרצוח יהודים, ובמציאות זאת הם יוצאים להלחם על חייהם ועל חיי כל יושבי

הארץ. לכולנו ברור שיש להכיר טובה למתנדב מד"א שהציל חיים של בן משפחתנו, וגם אין לנו ספק שנודה לכל אדם שיושיט לנו עזרה בעת צרה. קל וחומר שיש להעריך אנשים המסכנים את חייהם כדי לעצור מחבלים מלהגיע ולרצוח אותנו.

אדם בר דעת המכיר את ערכו, אינו זקוק לזלזל באחרים כדי להרגיש עצמו בעל ערך. הצורך לזלזל באחרים הוא ה'קביים' של אנשים בעלי נכות רגשית, הזקוקים ללעוג ולהנמיך אחרים כדי להרגיש גבוהים. בני תורה בעלי השקפה נכונה אינם זקוקים ל'קביים' אלו. אנו מלאי הערכה לכל הלוחמים, מוקירים את ההקרבה של הנפגעים, ומכירים טובה לבני משפחותיהם הממתינים להם בחרדה בבית.

בהערכה זו אין משום הפחתה בערכם העליון של לומדי התורה. לעומת זאת, יש לפסול על הסף יוזמות ציבוריות שונות התובעות מבני הישיבות שותפות במאמץ המלחמתי, כגון קשירת ציטיות לחיילים, הכנת חבילות שי לחיילים וכיו"ב. יוזמות אלו הגיעו לעולם כתוצאה מרגשי נחיתות של אנשים בעלי השקפה חלשה, החשים כאילו בחורי ישיבה אינם תורמים מספיק, ומתייחסים אליהם כאילו הם 'נושאי כלים' של החיילים. הציפייה מבן תורה לבזבז מזמנו כדי לקשור ציטיות לחיילים, דומה לציפיה מקצין ביחידה מובחרת שיקדיש מזמנו כדי לתקן את בגדיהם של חיילים.

כדוגמה ליחס הנכון, נביא בזה דברים שנאמרו בשיחה בישיבת קול תורה על ידי המשגיח הגה"צ רבי גדליה איזמן זצוק"ל. היה זה בתאריך כ"ז תשרי תשל"ד, בזמן מלחמת יום הכיפורים. הישיבות הקדימו את זמן חורף והתחילו אותו מיד לאחר שמחת תורה. בפתחת הזמן עמד רבי גדליה לפני תלמידיו ואמר את הדברים הבאים:

"אנו מתחילים את הזמן בתקופה קשה מאד לכלל ישראל בארץ ישראל. גם כעת, בזמן שאנו מדברים, נשפך דמם של אחינו בני ישראל, אנשים

צעירים, בכל מיני מיתות משונות. יש פצועים עם יסורים נוראים, אבלות בכתי ישראל. 'מחוץ תשכל חרב ומחדרים אימה' – איזו אימה נוראה שוררת לשמע קול דפיקה בדלת. הסכנה היא לכולנו בפשוטו – 'אשר אמרו נירשה לנו את נאות אלקים'. חובה עלינו לברר לעצמנו בתכלית הברירות מה הוא תפקידנו בשעה קשה זו. כי אם לא עושים כלום, אלא סתם שומעים את הידיעות החדשות רק כדי להשביע את יצר הסקרנות, ללא נקיטת פעולות חיזוק, זה ח"ו המובן הפשוט ביותר של 'לא תעמוד על דם רעך' – דם כלל ישראל. ובמיוחד מכיון שהרי אהינו נמצאים בחזיתות כדי להציל אותנו, וכל ההיתר שלנו לחיות כאן הוא רק כל עוד אנו לא עומדים במקום ח"ו אלא עושים את המקסימום שביכולתנו ולחמים כדי להציל אותנו וגם אותם. אנו מרותקים במקומות חיוניים מאד, שבלעדיהם ח"ו אין תקוה לנצח, גם אם לא כולם מכירים בכך בהכרה שלמה".

עוד אמר באותה שיחה:

"בלי ספק יש לאהינו שבהזית זכות ממסירות נפשם למען הכלל. מלבד זאת, יש להם חלק בתורתנו, כי בזמן שהם שופכים את דמם הם משחררים אותנו ללימוד התורה, ובכך עומדת להם זכות התורה והתפילות שלנו לפני בעל המלחמות".

ההערכה אל החיילים בשדה הקרב צריכה לעורר אצלנו את היחס הנכון לתפקידנו אנו. אין לנו 'פטור מגיוס'. אדרבה – מוטלת עלינו חובת גיוס כפולה ומכופלת לשדה הקרב שבו אנו מוצבים – הסתופפות בהיכלי התורה מתוך עליה תמידית בתורה ויר"ש, יגיעה ועמל בכל כוחנו.

עולם ההשקפות החרדי מול עולם ההשקפות הדתי לאומי

מיהו בן תורה?

אחת הטענות המושמעות כנגד לומדי התורה היא הצגתם של משרתי מילואים מקרב המגזר הדתי לאומי המכהנים כרבנים במוסדות המגזר, מוסרים שיעורים, ומקפידים על שמירת מצוות. 'הנה!' – מכריזים נגדנו בקול – 'אין כל סתירה בין שירות צבאי לבין לימוד תורה. אנשים אלו שירתו בצבא, וכעת הם מקפידים על קלה כחמורה, ומרביצים תורה לרבים'. יש לדעת כי ההבדלים בין הצבור החרדי לצבור הדתי לאומי הם תהומיים.

חשוב לציין שאין אנו עושים הכללות. הצבור הדתי לאומי הוא רב גוונים. חלק ממנו הם אנשים יראי שמים שרבניהם הם אכן רבנים הראויים לתפקידם, אך הזרם המרכזי של צבור זה נמצא במסלול של התקרבות למצב שבו בעוד זמן לא רב יהיה קשה להגדירו כאורתודוקסי, ועל זרם מרכזי זה נדבר.

אם משרת בצבא זכה להרביץ תורה, זה לא קרה בזכות השירות בצבא אלא למרות השירות בצבא. אם הוא הצליח להשמר מפני הנסיונות הרבים שיש בצבא בודאי שכרו גדול מן השמים, אך אם הוא נשאר דתי זה קרה למרות הצבא ולא בגלל הצבא. על כל חייל שיצא מהצבא כשומר מצוות, אפשר להביא שנים ושלושה חיילים שהתחילו את שירותם כדתיים ויצאו ללא כיפה על ראשם. גם כאלו שנשארו עם כיפה, במקרים רבים האחיזה של הכיפה בראש הפכה למאד רופפת...

מלבד זאת, הבטוי 'קלה כחמורה' מקבל משמעות שונה לחלוטין כאשר הוא מושמע מפי אדם חרדי. לראיה נוכל לציין את המסגרות השונות שניסו להכין בצה"ל עבור חיילים חרדים, כגון נצח יהודה וכדו'. יוזמי המסגרות הכריזו שאצלם תהיה הקפדה יתירה על

כשרות, כל המוצרים יהיו מהדרין, לא תהיה כניסה לחיילות, ינתן זמן מספיק להתפלל, יהיה זמן לשעור תורה כל יום וכו' וכו'. כאן המקום לשאול: מדוע יש בכך צורך? הרי 'ראינו' שאפשר לצאת ירא שמים גם משירות צבאי שאינו מותאם לחרדים? ממה נפשך: אם אי אפשר להיות חרדי בצבא הרגיל, אם כן מה אתם מנסים להוכיח מאותו 'רב' ששירת בצבא הרגיל? אם אפשר להיות חרדי בצבא רגיל, מדוע הקמתם מסגרות מיוחדות לחרדים?

העובדה היא שהדרישות המקסימליות של רוב החיילים הדתיים לאומיים הכי 'פרומרים', אינן מתקרבות לדרישות המינימליות של החיילים החרדים. וכיון שכך, אין כל מקום להשוות בין ה'קלה כחמורה' שלהם לבין ה'קלה כחמורה' שלנו.

אפשר ללמוד אותה גמרא ואותו שולחן ערוך, השאלה היא עד כמה יש מחוייבות לשולחן ערוך. במבחן התוצאה, אין כל מקום להשוואה בין המחוייבות של אדם חרדי לחיי תורה ולדקדוק במצוות, לבין רמת שמירת המצוות של הצבור הדתי לאומי. כך הם הדברים בכל שטחי החיים: בהקפדה על כשרות, בשמירת שבת כהלכתה, בשמירת גדרי הצניעות, ועוד. לאדם חרדי יש תרי"ג מצוות שעליהן הוא מקפיד לשמור. אצל דתי-לאומי, על פי רוב, ושוב – אין אנו מכלילים, מדובר בתרי"ג בעיות שעמן הוא צריך להתמודד. אצל רובם, למרבה הצער, אין מחוייבות מוחלטת לשולחן ערוך. כך נוצרת לגיטימציה לנשים ללכת בלי כיסוי ראש, לגברים ללחוץ ידי נשים, וכן הלאה הלכות רבות שבצבור הדתי לאומי החליטו להעלים מחייהם.

חרדי מן השורה מחנך את משפחתו באופן שהנכדים שלו ייראו בדיוק כמוהו, יקפידו על אותם דברים שהוא מקפיד, וסדר העדיפויות שלהם יהיה דומה לשלו. החינוך הדתי לאומי מאפשר בקלות להיות בספק כיצד הנכדים ייראו ועם מי הם יתחננו. הכלל הוא חד וברור: אם אתה נראה כמו סבא שלך, גם הנכדים שלך

ייראו כמוך. אם אתה שונה לחלוטין מסבא שלך, גם הנכדים שלך לא יהיו כמוך.

אין גם כל מקום להשוות בין 'רב חרדי' לבין 'רב דתי לאומי'. הבה נתבונן מה נדרש מאדם חרדי הרוצה לכהן כרב, ומה נדרש ממנו בצבור הדתי לאומי.

כל אם חרדית שואפת שבנה יהיה תלמיד חכם. גם הורים חרדים הנחשבים ל'פתוחים' או 'מודרניים', בודאי יהיו שמחים בכל ליבם אם בנם יחליט להקדיש את חייו לתורה. גם אם הם עצמם אינם בני תורה, הם יעודדו אותו מאד ואף יתגאו בו. כל ילד חרדי מכוון למסלול של הקדשת זמן הנעורים ללימוד תורה. כך נוצר מצב של אלף הנכנסים למקרא, כשמתוכם יוצא אחד להוראה. כדי להיות אחד מאלף התחרות קשה מאד, והעובדה שאדם זכה להיות רב המרביץ תורה לרבים מוכיחה על כישוריו וסגולותיו. הורים דתיים לאומיים, לעומת זאת, גם אם לא יתנגדו לכך שבנם ישקיע את כל זמנו ללימוד תורה, בודאי לא יכוונו אותו מלידתו לכך. בצבור זה, כדי לצאת להוראה אין כל צורך להיות 'אחד מאלף', וממילא התחרות על תפקיד 'רב' אינה קשה במיוחד.

רב חרדי שימסור שיעור בבית הכנסת, ובתוך השיעור יאמר הלכה שיש לה סתירה מדברי המשנה ברורה, 'קבל על הראש' באופן מיידני משומעי השיעור. כל זאת בהנחה שזה יהיה מאורע חד פעמי. אם זה יקרה שוב, ניתן להניח שהוא 'גמר את הקריירה'. אף חרדי לא ילך לשאול שאלות הלכתיות רב שאינו יודע מה כתוב במשנה ברורה. רב דתי לאומי יוכל לפסוק ככל העולה על רוחו. גם אם במשנה ברורה יהיה כתוב הפוך, בדרך כלל אף אחד לא יעיר לו על כך. גם אם ישימו לכך לב, אף אחד לא יבוא אליו בטענות. אדרבה, יאמרו שהוא רב 'אמיץ' המעז לפסוק בצורה מקורית, על פי שיטת 'בית הלל'...

ננסה לחשוב מה יקרה כאשר קהילה דתית לאומית תחפש לעצמה רב לבית הכנסת, ויעמדו לפניו שתי אפשרויות: רב אחד בעל ידע

תורני נרחב, ירא שמים משכמו ומעלה, אך נוטה לחרד"ליות ונחשב ל'מחמיר' בעניני הלכה, ולעומתו יתמודד רב סימפטי וחביב, הנופל מהראשון בכל הפרמטרים התורניים, אך אינו מחמיר אלא מחפש תמיד איך להקל. איזה מהם יבחר לרב? האם יש לראשון סיכוי בכלל?

מה בין חילוני לדתי לאומי

כאשר נשב לשיחה עיונית עם חילוני נבון המוכן לשבת ולשמוע, גם אם לא נצליח לשכנע אותו, הוא עשוי לומר 'אני אמנם לא מסכים איתך, אינני מאמין במה שאתה מאמין, אך אני מבין שלפי השקפת עולמך כך אתה מחוייב לנהוג'. לעומת זאת קשה מאד, וכמעט בלי אפשרי, להסביר לצבור הדתי לאומי את השקפת החיים שעל פיה אנו חיים. יש להם אמונה חזקה וסולם ערכים רוחניים-תורניים מעוות ומסולף המונע מהם להבין את המחוייבות שלנו להשקפה אותה קיבלנו מרבתינו. מבחינתם הם הם בעלי השקפת האמת, הם אלו שמבינים מה התורה דורשת מהאדם, ואילו לנו יש השקפה מעוותת.

בקרב חלקים נרחבים מהציונות הדתית שוררת עוינות לצבור החרדי. אמנם הציבור הדתי לאומי אינו הומוגני, יש בו פלגים שונים בעלי השקפות שונות, החל מחרד"לים יראי שמים ועד לכאלו שקשה למצוא הבדל בינם לבין רפורמים. אך משום מה, בכל הנוגע ליחס כלפינו, לא נראה שיש חילוקי השקפה דרסטיים. גם אלו שאינם מתקיפים אותנו, שומרים בדרך כלל על שתיקה גם כאשר ההסתה נגדנו עוברת כל גבול.

דרך רבותינו מול דרכם של הפורשים

תפקידנו בשעה זו

אנו נמצאים בתקופה קשה של גזירות על עולם התורה. מעולם, מקום המדינה ועד היום, לא הוכרזה מלחמה על עצם קיומנו כמו בשעה זו. גדולי ישראל שליט"א מנחים את דרכנו, והם אלו המורים לנו כיצד עלינו לנהוג מבחינה מעשית.

בכל מצב עלינו לזכור את תפקידנו העיקרי בחיים. מדובר באותו תפקיד שעשינו לפני הגזירות, והוא אותו תפקיד שנמלא כאשר הגזירות תיפסקנה בעזר ה': להיות שקועים בלימוד התורה. זו היא החובה המוטלת עלינו בכל עת, ואין לנו רשות להיפטר ממנה. גם אם יוצר צורך לנקוט באי אלו פעולות, האיסור על ביטול תורה מעבר לנצרך ממשיך בכל מצב, וכל אחד מאיתנו ייתבע על כל רגע שבו יוכל ללמוד ולא יעשה כן.

אם מורים לנו להשתתף בעצרות מחאה – חובתנו לעשות כן. אך עלינו לזכור בכל רגע נתון: הרחוב הוא לא מקומו הטבעי של בן-תורה. המחאה היא צורך שנגזר עלינו לעשות, צורך לא נעים שאין לנו ברירה אלא לנקוט בו לאור המצב. מחאה ראויה של בן תורה חייבת להיות מלווה בתחושת אי נוחות על הסיטואציה שבה נגזר עליו להמצא. ברגע שבו בן תורה יתחיל לחוש יותר נוח להיות ברחוב ולמחות מאשר לשבת בבית המדרש, עליו לעשות שאלת-רב אם מותר לו להיות שם. בן תורה צריך לעשות את הנדרש ממנו, ומיד אחר כך לחזור לתלמודו. כל עוד לא מורים לו לנקוט בפעולה כלשהיא, שקיעות בלימוד היא הדרך הטובה ביותר לבטל את הגזירות.

מדוע 'נזכרנו' למחות רק עכשיו?

יש כאלו השואלים על עיתוי המחאה: מדוע רק עכשיו מוחים? האם העובדה שהגענו למצב הנוכחי אינה מוכיחה שאותם חוגים שהפגינו בשנים האחרונות צדקו?

כדי להבין מדוע בטענה זו אין ממש, נתבונן בפרשת וישלח.

התורה מתארת את המפגש בין יעקב לעשיו. יעקב חשש מאד ממפגש זה, והתכוון למלחמה כנגד עשיו. עשיו וחבר מרעיו היו ההיפך המוחלט מיעקב ובניו. יעקב חשש מכל מגע עמם, הן מבחינה פיזית והן מבחינה רוחנית. בחסד ה' המפגש הסתיים ללא נזקים, אך בסיום המפגש הציע לו עשיו 'הצעה מפתה' – "נסעה ונלכה ואלכה לנגדך". יעקב בודאי לא חשב לרגע להסכים להצעה זו, הרי אפילו המפגש החד-פעמי עם עשיו עורר אצלו חשש, ובודאי שלא ראה כל מקום לשתף עמו פעולה וללכת עמו. הליכה משותפת עם עשיו היתה סתירה לכל מהלך החיים שלו.

אם אותם מפגינים בני דורנו היו מזדמנים לשם באותה שעה, בודאי הם היו פוצחים בהפגנות גדולות ו'מרעישים עולם ומלואו': 'נמות ולא נצטרף', 'גזירת עשיו – גזירת שמד'. הם היו מסבירים את החובה לעמוד ולצווח מול עשיו כדרך היחידה למנוע מהנכדים ה'חלשים' של יעקב להצטרף אליו.

מה עשה יעקב? הוא לא התווכח עם עשיו, הוא אפילו לא הודיע לו שהוא מסרב ללכת עמו. הוא רק הסביר לו שאין לו אפשרות להצטרף אליו כעת: "ויאמר אליו אדוני ידע כי הילדים רכים והצאן והבקר עלות עלי ודפקום יום אחד ומתו כל הצאן. יעבור נא אדוני לפני עבדו ואני אתנהלה לאטי לרגל המלאכה אשר לפני ולרגל הילדים עד אשר אבא אל אדוני שעירה". יעקב חתם על 'הסכם' עם עשיו על שיתוף פעולה עתידי, בתמורה לכך שכעת עשיו יניח לו וילך לדרכו.

אם נשוב ונדמיין מה היה מתרחש אם מפגיני דורנו היו שם, נוכל לתאר בקלות מה היה קורה. הם בודאי היו פוצחים בצווחות ומחאות על 'עקב הפשרן' המוכן לחתום עם עשיו הסכמים שיפגעו בעתיד בכלל ישראל. אם היתה להם אפשרות להדפיס פשקוויל, מן הסתם כך היה כתוב בו: "כעת הם סיכמו עם עשיו שיצטרפו אליו בעתיד, בהמשך כבר ישלחו כמה 'חלשים' שיצטרפו אליו, ובסוף כולם יהיו חלק ממחנהו של עשיו". בנוסף, בודאי היו טוענים שאם לא יצטרפו אליו בעתיד הוא יבוא לכאן בעצמו.

מדוע באמת נהג כך יעקב? למה לא הבהיר לעשיו בצורה נחרצת שאין כל אפשרות לשיתוף פעולה ביניהם?

התשובה על כך פשוטה מאד לכל אדם מאמין: הקב"ה מנהיג את הבריאה. כל מאורע המתרחש בעולם, קטן כגדול, מגיע בגזירת עליון. אמנם אנו חיים בעולם המעשה, וזה מטיל עלינו לעשות השתדלות מצידנו, אך ההשתדלות לא תועיל מאומה מצד עצמה. חובת ההשתדלות היא מצוה המוטלת עלינו, אך ההצלחה והישועה מגיעה מפי עליון. המחשבה כאילו מעשינו ופעולותינו הם אלו ששומרים עלינו היא מחשבת כפירה של 'כוחי ועוצם ידי'. רק הקב"ה שומר עלינו בכל עת ובכל מצב. כאשר עמד יעקב מול עשיו, ההשתדלות הנצרכת ממנו היתה לשמור על הקיים כעת, ולהזהר מכל קשר עם עשיו ומחנהו. אם הדרך היעילה ביותר כעת לשלוח את עשיו לדרכו היתה על ידי שיעקב יגרום לו לחשוב שהוא יצטרף אליו בעתיד, ממילא כך היה מוטל עליו לנהוג, ואת הדאגה על העתיד הוא השאיר בידי הקב"ה.

כך נהגו גדולי ישראל בכל הדורות. הם לא חיפשו מלחמות אלא נמנעו מהן. רק כאשר לא היתה ברירה הם נקטו בפעולות מעשיות. הסיבה לכך היתה משום שהם האמינו באמונה שלימה שאנו נתונים בידיו של הקב"ה, והוא לא יזנח אותנו לעולם.

כך נהגו ונוהגים רבותינו זצוק"ל ו שליט"א גם בסוגיית הגיוס. כל עוד לא היה צורך במחאה ומלחמה, הם העדיפו להמנע מכך.

כאמור, הדרך של דחיית הגזירות לעתיד היא הדרך שבה נוהג עם ישראל כבר אלפי שנים. אנו עושים את המוטל עלינו ודואגים להווה, ואילו הקב"ה ידאג לנו בעתיד.

כיצד מוחים?

ראשית חובה לזכור: בן תורה הוא זה שנשאר בן תורה בכל מצב. הן כאשר הוא נמצא בבית המדרש, ובמיוחד כאשר הוא נמצא מחוצה לו.

אדם המקפץ ושר בצמתים ובכבישים – בין אם הוא שר 'נחמן מאומן' ובין אם הוא צווח 'גזירת שמד' – אינו נמנה על צבור בני התורה. הדרך למחות היא לא על ידי התפרעות אנרכיסטית אלא על ידי פעולה אפקטיבית.

אפשר להבחין בקלות בין עצרת מחאה של בני תורה לבין התפרעות של מפגינים משולחי רסן. כדי לראות את ההבדל די בכך שנתבונן בעובדה פשוטה: מי בראש?

כאשר בני תורה יוצאים לרחובה של עיר, הם נוהגים כפי שביאר רש"י כיצד יהודי יוצא לרחוב. וכך כתב רש"י בפרשת יתרו על הפסוק "יוצא משה" – "כיון שיצא משה יצא אהרן נדב ואביהוא, ומי הוא שראה את אלו יוצאין ולא יצא". כך יוצאים יהודים לרחוב – משה יוצא בתחילה ואחריו אהרן, אחריהם נדב ואביהוא, ואחריהם כל כלל ישראל. כך היא הדרך גם בכינוסים ועצרות של בני תורה: הילדים נגררים אחרי הוריהם, הצעירים אחרי המבוגרים, וכולם נגררים אחר זקני התלמידי חכמים היוצאים בראש. בהפגנות הפורעים מתרחש ההיפך הגמור: 'כוכבי האירוע' הינם זאטוטים חמומי מח המשתטחים על הכבישים. הם אלו שמובילים את האירוע, והבוגרים יותר עומדים מסביבם ונגררים אחריהם.

נקודה זו צריכה להיות ברורה ונחרצת: אין חלקנו עמהם! אנו נשמעים לרבותינו, עושים את המוטל עלינו לעשות, אך נשארים בני תורה. עצרת התפילה שנערכה בירושלים לאחרונה, היא דוגמה לאופן שבן בני תורה מביעים את מחאתם, על פי הנהגת רבותיהם.

קידוש ה' ולא חילול ה'

תפקידו העיקרי של כל יהודי הוא לעשות קידוש שם שמים בעולם. באותה מדה, חובה עליו להזהר ולהשמר שלא ייווצר על ידו חילול שם שמים. במצבנו כיום, כאשר נדרש מאיתנו למחות על כבוד שמים, לעתים רבות המרחק בין קידוש ה' לחילול ה' עלול להיות קצר מאוד.

עלינו לזכור, שכל אותם ציונים של דור הקמת המדינה, אשר פעלו רבות כדי להקים מדינה חילונית, כבר מזמן אינם כאן. החילונים של דורנו נולדו למדינה קיימת בעלת אויבים רבים הזוממים להשמידה. לרובו המוחלט של הצבור החילוני אין שום אידיאולוגיה של מלחמה בדת ובשומריה. אדרבה, למול ההסתה הבלתי פוסקת של שונאי הדת, הסתה המציפה את אמצעי התקשורת בהשמצות שקריות כנגד הצבור החרדי, פלא הדבר עד כמה גדול הביקוש בקרב צעירים חילוניים רבים להתקרב לדת. על כך יעידו פעילי הקירוב המוצפים בפניות של צבור הולך וגדל המתעניין ביהדות.

יש להזהר ולהבדיל בין שונאי התורה לבין רובו של הצבור החילוני. על שונאי התורה אמר דוד המלך "הלוא משנאיך ה' אשנא ובתקוממך אתקוטט. תכלית שנאה שנאתים לאויבים היו לי". כל יהודי בן תורה צריך לחוש 'תכלית שנאה' כנגדם. על אנשים כאלו לא חלים איסורי לשון הרע וכדו'. אדרבה, יש למחות כנגדם במלוא התקיפות, ואין כל איסור להלבין את פניהם. בכל הנוגע אליהם אין שום חשש של חילול ה'.

אך בכל הנוגע לשאר הצבור היחס צריך להיות שונה בתכלית. מדובר בצבור שעלינו לאהוב ולקרב. כאשר צבור זה נתקל במחאות כנגד הגיוס, המחאה עלולה בקלות להפוך מפעולה של קידוש ה', לעבירה חמורה של חילול ה'.

בין אם מדובר בנהג שנתקע בדרכו הביתה, או בשוטר שקיבל פקודה לפנות כביש חסום, אין שום היתר בעולם לעשות חילול ה'. בודאי שגם אין בכך שום תועלת.

איננו רוצים לדבר על צווחנים רפי שכל הצועקים 'נאצי' על אנשים תמימים שאינם מבינים על מה המאבק. מעולם לא קרה, ולעולם לא יקרה, שיהודי יכונה בשם 'נאצי' וישתכנע שהעומד מולו צודק... כל מי שמכנה אדם אחר בתואר זה, עליו אמר רבינו יונה "מי שיש בידו עון חילול השם אין כח בתשובה לתלות ולא ביום הכפורים לכפר ולא ביסורים למרק, אלא כולם תולים ומיתה ממרקת".

אך לא נמנע במסגרת זאת לבאר שבאותה מדה עוברים על חילול ה' אלו הקוראים את הקריאה המטופשת "נמות ולא נתגייס". ביטוי הזוי זה הפך למעין סיסמה של משתטחי הכבישים למיניהם, סיסמה שמעבר לחילול ה' העצום שהיא גורמת, היא גם מבזה את לומדי התורה באשר הם.

מלבד העובדה שזו הקצנה מיותרת של השיח, שהרי אף אחד לא מכוון אקדח לראשם של בחורי ישיבות, הרי עצם המלים 'לא נתגייס' אינן נכונות. האם אנו לא מתגייסים? אנו מתגייסים ללימוד התורה, מתגייסים לדקדוק במצוות. כולנו מגויסים לכך מיום היוולדנו ועד יום מותנו. כולנו – נערינו וזקנינו, נשינו וילדינו. אדרבה, הצבור הכללי הם המשתמטים הגדולים. הם משתמטים משמירת מצוות, משתמטים מלימוד תורה, ומשתמטים מדאגה לקיומו של עם ישראל.

הדרך היעילה ביותר להרחיק אדם חילוני מהיהדות היא כאשר הוא רואה אנשים במראה חרדי זועקים סיסמה זאת. בעיניו, משמעותה

של הצעקה "נמות ולא נתגייס" היא פשוטה: "אין לנו שום עול, אנו נשב רגל על רגל ולא נעשה מאומה, העיקר שלא נעשה כלום למען עם ישראל". זו הדרך היחידה שבה הוא מפרש את הדבר, ואת חילול ה' שיצר אותו צווחן שזעק זאת, שום תשובה לא תוכל למחוק.

שונאי הדת אינם חפצים לראות חיילים חרדים בצבא. הסלידה שלהם מחרדים גוברת על כל רצון אחר. מטרתם היא להרבות שנאה כנגדנו, ושאיפתם מתקיימת בשלמות כאשר כלי התקשורת שלהם מראים לצבור החילוני והמסורתי אדם חרדי החוסם את הכביש וזועק 'נמות ולא נתגייס'. אף מאמר הסתה או השמצה שקרית לא ירחיקו אנשים מהיהדות יותר מאותן שתי שניות שבהן הוא יצפה בצווחות של אותו חסר דעת.

איננו יכולים לדעת מה יהיה גודל התביעה מאדם על שלא שנא מספיק את אותם אלו שצריך לשנוא. על פי רוב אין הדבר מוטל עליו, כל עוד הוא לא נפגש ישירות בשונא דת הנלחם כנגדו. אך התביעה על חילול ה' מכל אדם המבזה את התורה ואת לומדיה, תהיה גדולה ועצומה.

חובה גדולה מוטלת עלינו אם כן, להזהר ולנהוג רק על פי הוראות רבותינו שליט"א. אצל בני תורה זקני העדה הם אלו שמנהיגים את כל הפעולות הצבוריות. לא נערים קלי דעת, לא דוברים עלומים בקווי טלפון מסתוריים, ולא מודעות רחוב.

יהי רצון שנזכה לקיים את חובתנו בשעה זאת, להרבות תורה בעם ישראל, ולקדש שם שמים בכל אורחות חיינו.